

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Садгирського районного суду міста Чернівці

23.01.2025

Чернівці, 2025

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23.01.2025 групою НПМ здійснено відвідування Садгірського районного суду міста Чернівці (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні представники групи НПМ:

Ісопенко Ірина Юльянівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернівецькій області (керівник групи НПМ);

Сидоренко Олександр Олегович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації (регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Садгірський районний суд міста Чернівці знаходиться за адресою: вулиця Хотинська, 3, місто Чернівці, Чернівецька область, 58000.

Керівництво суду:

Мілінчук Світлана Василівна, голова суду;

Потаковський Віталій Юрійович, керівник апарату суду.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду. Групу НПМ під час моніторингового візиту супроводжував керівник апарату суду Потаковський Віталій Юрійович.

Об'єкт відвідування є судом першої інстанції, в якому розглядаються справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності, а саме: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку передбачених процесуальними законами.

Штатна чисельність суддів – 5, фактична чисельність суддів – 4.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Чернівецькій області.

Суд розміщений в окремій триповерховій будівлі (фото 1). У будівлі суду облаштовано два входи/виходи – основний (центральный) та службовий (конвойний).

При вході до приміщення суду розміщується пост співробітників Служби судової охорони, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію

відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. Наявна система відеонагляду та стаціонарний металодетектор аروحного типу (фото 2). Також групою НПМ з'ясовано, що на пості співробітників Служби судової охорони знаходиться медична аптечка для надання першої домедичної допомоги.

У суді розміщено 3 зали судових засідань. Для розгляду кримінальних справ облаштована 1 зала судових засідань, яка знаходиться на першому поверсі суду, в якій розміщена кабіна для підсудних з огорожею зі спеціального захисного скла (фото 3, 4). Зала судового засідання технічно оснащена системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

Вікна зали судового засідання для розгляду кримінальних справ заграбовані, що дозволяє забезпечити безпеку в суді та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція).

Групою НПМ встановлено, що згідно з вимогами пункту 12 Інструкції з організації конвоювання, в приміщенні для розміщення особового складу варті наявні металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів (фото 5).

Також, у приміщенні суду наявний спеціальний санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених та для особового складу варті, що відповідає вимогам 6.5.1, 9.9 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди) (фото 6).

Згідно з пунктом 13 Інструкції, маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного автомобіля до камери та до залу судових засідань є цілком ізольований, конвоювання здійснюється закритими для сторонніх осіб коридорами і сходами.

Конвоювання підсудних (засуджених) до суду здійснює Національна гвардія України та Національна поліція України.

На час візиту обвинувачені (підсудні), засуджені в суді не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 07.12.2021. За результатами попереднього відвідування НПМ встановлено порушення права на захист від

катувань, жорстокого поводження, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання; порушення права на охорону здоров'я, медичну допомогу; порушення права осіб з інвалідністю.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, надані рекомендації не виконані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, а також пунктів 9, 10 Інструкції, де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано одну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери. Натомість в суді розміщено лише одну камеру для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених, що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою (фото 7).

2. У порушення вимог 7.1.4 ДБН Суди та пункту 15 Інструкції з організації конвоювання в приміщенні варті відсутній пульти централізованого відеонагляду, а також концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації. Групою НПМ з'ясовано, що система відеонагляду передбачена лише в приміщенні судової охорони, де виводиться зображення приміщень суду, зокрема приміщення варті та камери для тримання підсудних. Однак це не забезпечує поінформованість варті щодо перебування підсудних, засуджених у камері для тримання та не гарантує належну безпеку на маршруті до зали судових засідань.

3. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

4. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для

спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу (фото 8, 9).

5. У порушенні Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

6. Відповідно до вимог ДБН В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність) доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 5.3, 6.1.8 та 6.3 ДБН Інклюзивність приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду (фото 10).

7. Окрім цього, хоч вхід до будівлі і облаштовано кнопкою виклику відповідального працівника суду для маломобільних груп населення, проте на момент відвідування вона не функціонувала, що порушує вимоги пункту 4.3 ДБН Інклюзивність.

8. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

9. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, невідповідність вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, у приміщенні Суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Інше.

10. Під час відвідування суду групою НПМ було виявлено, що в аптечках невідкладної медичної допомоги, що знаходяться в залах судових засідань для розгляду кримінальних справ, зберігаються лікарські засоби з простроченим терміном придатності (фото 11).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області:

1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Садгірському районному суду міста Чернівці:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

3. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

4. Обладнати бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або (при неможливості обладнання боксу) огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу;

5. Оновити склад аптечок невідкладної медичної допомоги;

6. Забезпечити підсудним та засудженим безперешкодний доступ до питної води;

7. Облаштувати в суді найпростіше укриття.

До звіту додаються: фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з
прав людини у Чернівецькій області**

Ірина ІСОПЕНКО

Фотофіксація

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

